

**PRÍPUSTNOSŤ SPÄŤVZATIA PODNETU, ZÁKAZ DISKRIMINÁCIE
Z DÔVODU VEKU**

1. Ústavný súd Slovenskej republiky je podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky orgánom ochrany ústavnosti, a preto musí pokladať jej ochranu za nadradenú dispozičnej zásade uplatňovanej v konaní pred ním.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky musí pri rozhodovaní o pripustení späťvzatia prijatého podnetu skúmať, či neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa (druhá veta § 54 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov) brániace zastaveniu konania, najmä či zastavením konania v dôsledku späťvzatia podnetu nebudú porušené základné práva a slobody ani ústavnosť ako princíp a poriadok spoločenských vzťahov súladný s Ústavou Slovenskej republiky.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 3/2000, z 30. marca 2000.)

Ústavný súd Slovenskej republiky prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2000 podnet J. H., bytom B., ktorým namietol porušenie práva priznaného čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 a čl. 13 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom akademických orgánov EU v Bratislave pri voľbe rektora EU v Bratislave a takto

r o z h o d o l :

1. Späťvzatie podnetu J. H. p r í p ú š ť a.
2. Konanie vo veci podnetu J. H. z a s t a v u j e.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len "ústavný súd") bol 5. januára 2000 doručený podnet J. H., bytom B., podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"), v ktorom namietol porušenie práva priznaného v čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 12 a čl. 13 ods. 2 ústavy postupom akademických orgánov

EU v Bratislave, ktoré mu z dôvodu prekročenia veku 62 rokov neumožnili uchádzať sa o funkciu rektora napriek tomu, že § 27 ods. 11 zákona č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov umožňuje učiteľom vysokých škôl ostať v pracovnom pomere s vysokou školou do dovŕšenia 65 rokov veku.

Podľa volebného poriadku pre voľby kandidáta na rektora EU v Bratislave návrh na J. H. podal v termíne člen akademického senátu. Navštívili ho členky volebnej komisie a požiadali ho o podpísanie súhlasu s voľbou, spracovanie životopisu a odovzdanie fotografie. Tieto požiadavky podnecovateľ v termíne splnil. Dňa 16. novembra 1999 mu členka komisie vrátila životopis a fotografiu so zdôvodnením, že nemôže podľa volebného poriadku kandidovať, lebo má viac ako 62 rokov. Podnecovateľ podal odvolanie predsedovi volebnej komisie J. L. a predsedovi akademického senátu M. K. Odpovedal mu iba predseda volebnej komisie, ktorý uviedol, že volebná komisia konala v zmysle Štatútu EU v Bratislave, príloha č. 9 - Volebný poriadok pre voľby rektora na EU v Bratislave, bod 4, v ktorom sa uvádza, že návrh na kandidáta na rektora podáva z radov docentov a profesorov do veku 62 rokov v súlade s odporúčaním akademickej obce písomne člen AS EU v Bratislave. Zároveň podnecovateľovi oznámil, že vzhľadom na to, že k termínu voľby rektora dosiahol stanovený vek, volebná komisia ho nezaradila do kandidátky na funkciu rektora EU v Bratislave.

Ústavný súd podnet predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí 17. februára 2000 a prijal ho na ďalšie konanie, lebo spĺňal všetky predpísané náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o ústavnom súde"), nebol zjavne neprípustný podľa § 24 ods. 1 a 2 citovaného zákona a neboli dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona. Podnet je podpísaný podnecovateľom.

Uznesenie o prijatí podnetu na ďalšie konanie bolo spolu s výzvami na ustanovenie právnych zástupcov, otázkou, či trvajú na ústnom pojednávaní, a v prípade odporcu EU v Bratislave aj s podnetom a výzvou na písomné vyjadrenie

k nemu zaslané 24. februára 2000 obom účastníkom. Lehota na vyjadrenie a ustanovenie právnych zástupcov bola určená do 10. marca 2000.

V rámci lehoty ani jeden z účastníkov neustanovil právneho zástupcu, výslovne sa nevyjadril, či trvá na ústnom pojednávaní a odporca sa nevyjadril k podnetu. Namiesto toho obaja účastníci v určenej lehote doručili ústavnému súdu zhodné exempláre zmieru vo veci podnetu J. H., bytom B., podpísané rektorom EU v Bratislave a podnecovateľom. Podnecovateľ zároveň žiadal konanie pozastaviť. Napriek tejto nepresnej formulácii je z obsahu zmieru i listu podnecovateľa zo 7. marca 2000 jasné, že podnecovateľ berie svoj podnet späť a žiada konanie zastaviť podľa § 54 v spojení s § 31 ods. 1 citovaného zákona.

Ústavný súd pokladá uzavretie zmieru, žiadosť navrhovateľa o zastavenie konania i neustanovenie právnych zástupcov účastníkmi za jasné prejavy ich zhodnej vôle nepokračovať v konaní pred ústavným súdom, a teda ani nekonať ústne pojednávanie. Preto ústavný súd prerokoval podanie J. H. podľa § 30 ods. 2 citovaného zákona na neverejnom zasadnutí.

Vzhľadom na zmier účastníkov a dôkazy, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nebolo možné od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd Slovenskej republiky pri rozhodovaní o pripustení späťvzatia návrhu už v minulosti vyslovil: "Zákon teda umožňuje iba fyzickej alebo právnickej osobe, aby vzala späť ústavnú sťažnosť alebo podnet, pričom aj v konaní o takých konaniach ponecháva ústavnému súdu možnosť úvahy, či záujem o ochranu ústavnosti nie je dôležitejší než rozhodnutie predkladateľa návrhu vziať návrh späť (II. ÚS 38/96)." Podnecovateľ ako fyzická osoba môže vziať svoj podnet späť. Ústavný súd však musí pri rozhodovaní o pripustení späťvzatia podnetu skúmať, či neexistujú dôvody hodné osobitného zreteľa (druhá veta § 54 zákona o ústavnom súde), brániace zastaveniu konania, čiže či zastavením konania v dôsledku späťvzatia podnetu nebudú porušené základné práva a slobody ani ústavnosť ako princíp a poriadok spoločenských vzťahov súladný s ústavou.

Základné práva a slobody sú podľa čl. 12 ústavy neodňateľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné, a preto sa ich ani ich ochrany nemožno vzdať ani prípadným

späťvzatím podnetu. Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy orgánom ochrany ústavnosti, a preto musí pokladať jej ochranu za nadradenú dispozičnej zásade uplatňovanej ináč v konaní pred ním.

Zmier, ktorý uzavreli účastníci konania, rešpektuje základné práva a slobody podnecovateľa aj ústavnosť, a preto na jeho základe a po žiadosti podnecovateľa o zastavenie konania môže ústavný súd podľa § 54 zákona o ústavnom súde zastaviť konanie. Základné práva a slobody podnecovateľa budú podľa zmieru rešpektované tým, že

a) odporca mu poskytne symbolickú finančnú náhradu vo výške 1 Sk za spoločenskú a morálnu ujmu, ktorú mu obmedzením práv zapríčinil AS EU v Bratislave,

b) môže v informačnom spravodajcovi EU v Bratislave Ekonóm uverejniť, že podal na ústavný súd podnet namietajúci porušenie jeho práva, a informovať o uzavretí dohody o zmieri s vedením EU v Bratislave.

Ústavnosť je zmierom rešpektovaná efektívnejšie, ako by jej v konaní o podnete, kde má i nálež deklaratívny charakter, mohol poskytnúť ochranu ústavný súd. AS a vedenie EU v Bratislave zabezpečia súlad Volebného poriadku pre voľby kandidáta na rektora EU v Bratislave so zákonom č. 172/1990 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov. Skúmanie súladu ustanovení tohto zákona s ústavou a medzinárodnými zmluvami nie je predmetom konania o podnete.

Pri možnostiach profesionálneho uplatnenia treba dbať na rovnosť príležitosti bez ohľadu na vek, k čomu Slovenskú republiku zaväzuje aj Dohovor medzinárodnej organizácie práce č. 111 o diskriminácii v povolani. Oznámenie Federálneho ministerstva zahraničných vecí o jeho ratifikácii bolo uverejnené v Zbierke zákonov pod číslom 465/1990 Zb. Slovenskú republiku sukcedovala do tohto dohovoru podľa čl. 153 ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu treba rozlišovať obmedzenia základných práv a slobôd (negatívnu diskrimináciu) z dôvodu:

1. nízkeho veku, ktoré majú základ v ešte nerozvinutých psychických a fyzických schopnostiach maloletého, ktorému ešte nemožno priznať určité práva v záujme spoločnosti (pasívne volebné právo), alebo ktorému je nutné obmedziť niektoré práva v jeho vlastnom záujme (zákaz detskej práce).

Pri obmedzovaní základných práv na základe nízkeho veku treba postupovať podľa čl. 13 ods. 2, 3 a 4 ústavy, čiže: takáto diskriminácia musí byť uvedená priamo v zákone, musí platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky, a treba pri nej dbať na podstatu a zmysel dotknutých základných práv a slobôd. Môže byť použitá len na zákonom stanovený cieľ;

2. vysokého veku, ktoré sú v zásade neprípustné, lebo samotný vek ešte neznižuje psychické a fyzické schopnosti človeka tak, aby to ospravedlňovalo obmedzenie jeho práv a predovšetkým je vplyv veku na ľudské schopnosti individuálny. Obdobné obmedzenia musia byť výslovne uvedené v ústave.